

**Νεοελληνικές Συλλογές στις Η.Π.Α.:
Νέες Κατευθύνσεις , Νέες Ευκαιρίες**

Harold M. Leich
Ευρωπαϊκό Τμήμα
Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου

I. Εισαγωγή

Κυρίες και κύριοι, είναι μεγάλη μου χαρά να βρίσκομαι σήμερα μαζί σας στον ιστορικό αυτό χώρο της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος για να σας μιλήσω για κάποιες πρόσφατες και ενδιαφέρουσες εξελίξεις με τις Νεοελληνικές Συλλογές στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής. Το ταξίδι μου στην Αθήνα αποτελεί την πρώτη υπηρεσιακή επίσκεψη μέλους του προσωπικού της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου στη διάρκεια των τελευταίων 30 περίπου ετών.

Κατ' αρχήν, βρίσκομαι εδώ για να προσπαθήσω να βελτιώσω και να διευρύνω τις αγορές βιβλίων και τα προγράμματα ανάπτυξης του υλικού που συνιστά τη Νεοελληνική συλλογή μας. Για αυτόν τον λόγο, θα συναντηθώ με αρκετούς Έλληνες εκδότες και εμπόρους βιβλίων. Όμως, είμαι ιδιαίτερα ευτυχής και για την ευκαιρία που μου προσφέρεται να μιλήσω για μερικές σημαντικές και συναρπαστικές εξελίξεις που έγιναν πρόσφατα -- και είμαι σίγουρος πως θα σας ενδιαφέρουν.

Θα ήθελα να ξεκινήσω λέγοντας, πως σαν φοιτητής στη δεκαετία του '60, είχα την τύχη να σπουδάσω τη Νεοελληνική γλώσσα και λογοτεχνία, εκτός από τα Αρχαία Ελληνικά. Σαν πτυχιούχος φοιτητής και υποψήφιος διδάκτορας στην συγκριτική και ιστορική γλωσσολογία, η γνώση της Ελληνικής ήταν φυσικά εξαιρετικά χρήσιμη, αφού η συνεισφορά της είναι από τις πλέον σημαντικές στην αναδιάρθρωση της Ινδο-ευρωπαϊκής γλώσσας.

Στην καριέρα μου σαν βιβλιοθηκονόμος και βιβλιογράφος, η γνώση μου της Νεοελληνικής ήταν καθοριστική και πολύτιμη, ειδικά όταν το 1999 μου ζητήθηκε να αναλάβω τη διαχείριση της

Νεοελληνικής συλλογής και των υπηρεσιών ανάγνωσης κυρίως στους τομείς των κοινωνικών επιστημών και των ανθρωπιστικών σπουδών, πάντα στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου.

Δεν σας κρύβω πως σε προσωπικό επίπεδο, είναι ιδιαίτερη η χαρά μου που βρίσκομαι επιτέλους στην Ελλάδα, ύστερα από τόσα χρόνια σπουδής της ελληνικής γλώσσας και του ελληνικού πολιτισμού.

II. Ελληνικές Συλλογές σε Αμερικανικές Βιβλιοθήκες

Σήμερα στις βιβλιοθήκες των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής υπάρχουν περίπου 15 μεγάλες και περιεκτικές νεοελληνικές συλλογές. Θα ήθελα να σας αναφέρω τις πιά σημαντικές που είναι: η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου όπου εργάζομαι, η Δημόσια Βιβλιοθήκη της Νέας Υόρκης, το Χάρβαρντ, το Γέιλ, το Ντάμπαρτον Όουκς, το Πανεπιστήμιο του Σινσινάτι, του Σικάγο, το Πανεπιστήμιο του Μίσιγκαν, το Πανεπιστήμιο της Πολιτείας του Οχάιο, το Πανεπιστήμιο Κολούμπια, το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, το Πρίνστον, και το Πανεπιστήμιο της Πολιτείας της Καλιφόρνιας στο Σακραμέντο.

Πολλές από αυτές τις συλλογές υπάρχουν εδώ και πολλά χρόνια. Μόνο όμως την τελευταία δεκαετία, βιβλιοθηκονόμοι και ειδικοί της πληροφόρησης που ασχολούνται με τις νεοελληνικές συλλογές σε αυτές τις βιβλιοθήκες άρχισαν να οργανώνονται, να γνωρίζουν ο ένας τις συλλογές του άλλου, να μοιράζονται την επαγγελματική τους εμπειρία, και να σχεδιάζουν κοινά προγράμματα και εκδηλώσεις, με σκοπό την καλύτερη πρόσβαση στο υλικό των συλλογών αυτών.

Βεβαίως, ανεπίσημα οι βιβλιογράφοι και βιβλιοθηκονόμοι στις νεοελληνικές συλλογές των Ηνωμένων Πολιτειών ήταν κατά καιρούς σε επαφή μεταξύ τους. Ωστόσο, επίσημα ήταν το 1999 που οργανώθηκε το πρώτο συνέδριο Ελληνικών βιβλιοθηκονομικών σπουδών, στη

Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Στη συνάντηση αυτή συμμετείχαν και βιβλιοθηκονόμοι από την Ελλάδα.

Το συνεδριακό υλικό του 1999 βρίσκεται στη διάθεση σας στην ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου (www.loc.gov/gr/european/GrkColl/GrkConf.html), και έτσι δεν θα μπω σε λεπτομέρειες για ό,τι έγινε σ' αυτές τις συναντήσεις. Δημιουργήθηκαν διάφορες ομάδες εργασίας που αντανακλούσαν τις προτεραιότητες σε σχέση με μελλοντικούς στόχους που τέθηκαν στο συνέδριο.

Οι προτεραιότητες αυτές ήταν: καταλογογράφηση, περιοδικά και εφημερίδες, αρχεία, ελληνοαμερικανικές εκδόσεις, και η αλληλογραφία Τόμας Τζέφερσον--Αδαμάντιου Κοραή καταχωρημένη εν μέρει στην Ελλάδα (στη Χίο) και στην Αμερική.

Δεν υπήρξε συνέχεια στο συνέδριο του 1999, για αρκετούς λόγους. Μερικές από τις βιβλιοθήκες που αντιπροσωπεύτηκαν δεν διέθεταν ακόμη αξιόπιστη πρόσβαση σε ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, και η συνέχιση τακτικής επικοινωνίας ανάμεσα σ' αυτούς που συμμετείχαν στο συνέδριο έγινε προβληματική. Επιπρόσθετα και εντελώς τυχαία, συνέβη και μια μεγάλη γενεαλογική αλλαγή στις αρχές του 2000: πολλοί Έλληνες και Αμερικανοί σύνεδροι του 1999 συνταξιοδοτήθηκαν ή άλλαξαν το αντικείμενο της εργασίας τους, στα χρόνια που ακολούθησαν. Ένα από τα αποτελέσματα του συνεδρίου του 1999 ήταν η δημιουργία μίας Επιτροπής Βιβλιοθηκών του Αμερικανικού Συλλόγου Νεοελληνικών Σπουδών. Η επιτροπή αυτή συνήλθε αρκετές φορές στα πλαίσια των συνεδρίων του συγκεκριμένου συλλόγου. Αλλά επειδή ο Σύλλογος Νεοελληνικών Σπουδών συνέρχεται μόνο μία φορά κάθε δύο χρόνια, το γεγονός αυτό δεν βοηθούσε τη συχνή επικοινωνία. Όμως, καμία από τις ομάδες εργασίας που δημιουργήθηκαν στα πλαίσια του συνεδρίου του 1999 στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, δεν λειτούργησε ουσιαστικά στα χρόνια που ακολούθησαν.

Η επόμενη εξέλιξη σημειώθηκε τον Νοέμβριο του 2004. Μια ανεπίσημη ομάδα από Αμερικανούς βιβλιοθηκονόμους σε ελληνικές συλλογές όλων των περιόδων—κλασική, βυζαντινή και νεοελληνική—συναντήθηκε στο Κέντρο Ελληνικών Σπουδών του Πανεπιστημίου του Χάρβαρντ, για να συζητήσει θέματα κοινού ενδιαφέροντος. Όσοι συμμετείχαν, αντιπροσώπευαν τις πιο σημαντικές ελληνικές συλλογές στην Αμερική, και ήταν: το Χάρβαρντ, το Γέιλ, το Πρίνστον, το Πανεπιστήμιο της Νέας Υόρκης, το Πανεπιστήμιο Κολούμπια, το Ντάμπαρτον Όουκς, το Κέντρο Ελληνικών Σπουδών, και η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Οι συμμετέχοντες συμφώνησαν, ότι χρειάζονται μονιμότερες συμφωνίες με ευρύτερη συμμετοχή για να διευκολύνουν την ανταλλαγή πληροφοριών ανάμεσα στους Αμερικανούς βιβλιοθηκονόμους που ασχολούνται με ελληνικές συλλογές. Ένας από τους σημαντικούς στόχους που τέθηκαν ήταν η διεύρυνση της επαφής με συναδέλφους από την Ελλάδα και άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Το αποτέλεσμα των συναντήσεων του Νοεμβρίου 2004 ήταν η δημιουργία μιάς ομάδας με την επωνυμία “Σύλλογος των Βιβλιοθηκονόμων Ελληνικών Σπουδών” (Consortium of Hellenic Studies Librarians; www.cohsl.net).

Ενώ πολλοί από τους συμμετέχοντες στο Σύλλογο είναι βιβλιοθηκονόμοι και βιβλιογράφοι σε νεοελληνικές συλλογές, η ομάδα περιλαμβάνει και βιβλιοθηκονόμους που διαχειρίζονται υλικό Αρχαίας Κλασικής και Βυζαντινής γραμματείας. Ο Σύλλογος αυτός διαθέτει πλέον τη δική της ιστοσελίδα και ηλεκτρονικό δίκτυο επικοινωνίας. Και τα δύο αυτά μέσα βοήθησαν τη βελτίωση της επικοινωνίας ανάμεσα στους βιβλιοθηκονόμους των μεγαλύτερων νεοελληνικών συλλογών στις Ηνωμένες Πολιτείες.

Η επόμενη εξέλιξη σημειώθηκε μόλις το προηγούμενο χρόνο, δηλαδή τον Νοέμβριο του 2005. Το συμπόσιο του Αμερικανικού Συλλόγου Νεοελληνικών Σπουδών 2005 που έγινε στο Σικάγο είχε για πρώτη φορά στο πρόγραμμά του μια επίσημη ομάδα ομιλητών για θέματα ελληνικών

βιβλιοθηκών και αρχείων. Η ομάδα αυτή έκανε οκτώ παρουσιάσεις σχετικές με διάφορα ζητήματα που αφορούν τις ελληνικές συλλογές.

Για να πάρετε μια ιδέα του εύρους των θεμάτων που συζητήθηκαν και των ιδρυμάτων που αντιπροσωπεύτηκαν, επιτρέψτε μου να αναφερθώ με συντομία σε κάθε μια από τις παρουσιάσεις. Η Deborah Brown από την βιβλιοθήκη Ντάμπαρτον Όουκς στην Ουάσιγκτον περιέγραψε τις βυζαντινές συλλογές στη βιβλιοθήκη της και αναφέρθηκε στα εγκαίνια ενός καινούργιου κτιρίου της βιβλιοθήκης το Σεπτέμβρη του 2005.

Η Jacqueline Riley, από το Πανεπιστήμιο του Σινσινάτι, μίλησε για τις μεγάλες συλλογές Αρχαίας Κλασσικής και Νεοελληνικής γλώσσας που διαθέτει το πανεπιστήμιο της και μοίρασε καταλόγους της βιβλιοθήκης αυτής που περιλαμβάνει ελληνικές εφημερίδες και περιοδικά χρονολογημένα πριν το 1900.

Ο Γιώργος Ζάχος, από τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και πρώην διευθυντής της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, μας παρουσίασε τις δραστηριότητες, τα βιβλιογραφικά προϊόντα και τις υπηρεσίες της πρώτης βιβλιοθήκης της χώρας. Ο κύριος Ζάχος αναφέρθηκε και στην πρόοδο του συλλογικού καταλόγου των ελληνικών περιοδικών.

Η Μαρία Παντελιά από το Πανεπιστήμιο της Καλιφορνίας στο Irvine μίλησε για το *Thesaurus Linguae Graecae*, ή «Θησαυρός της Ελληνικής Γλώσσας», σκοπός του οποίου είναι να καταγράψει κάθε μια ελληνική λέξη απ' τον Όμηρο μέχρι το 1900. Με περισσότερες από 1,3 μοναδικές λέξεις ήδη καταχωρημένες στο Θησαυρό, το έργο αυτό θα περιλαμβάνει τα πλήρη κείμενα της ελληνικής γραμματείας σε ψηφιακή μορφή.

Ο Γιώργος Παγανέλης, από το πανεπιστήμιο της Καλιφορνίας στο Σακραμέντο, περιέγραψε τη συλλογή Τσακόπουλου, μια από τις μεγαλύτερες συλλογές της νεοελληνικής γλώσσας στις Ηνωμένες Πολιτείες, με τυπωμένες εκδόσεις και αρχαιακό υλικό. Ακόμα μίλησε για την ανάγκη

δημιουργίας ενός ευρετηρίου των περιοδικών στο τομέα των Νεοελληνικών Σπουδών, το οποίο θα πρέπει να περιλαμβάνει και άρθρα από μια μεγάλη ποικιλία αμερικανικών, ελληνικών και ξένων περιοδικών.

Η Ρέα Καράμπελας Lesage, από τη Βιβλιοθήκη του πανεπιστημίου του Χάρβαρντ, αναφέρθηκε σε μια πρόταση που έγινε από τη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου το 2004, για την αλλαγή του συστήματος μεταγλώττισης με λατινικούς χαρακτήρες που χρησιμοποιείται στις βιβλιογραφικές περιγραφές των ελληνικών βιβλίων, και μας μίλησε ακόμα για τις προσπάθειες του Συλλόγου να καθυστερήσουν τη λήψη αυτής της απόφασης μέχρι να αναλυθεί πλήρως ο αντίκτυπος αυτής της αλλαγής από τη βιβλιοθηκονομική κοινότητα.

Η Μαρία Γεωργοπούλου, από τη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη στην Αθήνα, έκανε μια παρουσίαση της βιβλιοθήκης αυτής, που είναι τμήμα της Αμερικανικής Σχολής Κλασικών Σπουδών στην Αθήνα. Πρόκειται για μια από τις μεγαλύτερες συλλογές νεοελληνικών εκδόσεων παγκοσμίως, που περιλαμβάνει ακόμα χειρόγραφα και αρχειακό υλικό.

Τέλος, στη δική μου παρουσίαση, αναφέρθηκα σ' ένα έργο που δουλεύω και λίγα χρόνια στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο για το ελληνικό σύστημα αρχειοθέτησης, που προορίζεται για τους Αμερικανούς μελετητές. Ο οδηγός αυτός θα παρέχει βιβλιογραφικά παραθέματα σχετικά με δημοσιευμένες περιγραφές, καταλόγους και τρόπους εντόπισης βοηθημάτων πάντα σε αναφορά με χειρόγραφο υλικό που υπάρχει σε ελληνικά αρχεία. Συμπτωματικά, για το συγκεκριμένο αυτό έργο, έχω εντοπίσει πολλές περιγραφές ολόκληρων αρχείων και ιδιωτικών συλλογών μέσα σε αυτές, αλλά προφανώς θα χρειαστεί να επιστρέψω στην Ελλάδα και να επισκεφτώ τα πιο σημαντικά αρχεία και αρχειοφυλάκεια για την ολοκλήρωση του έργου. Τα αποτελέσματα μάλλον θα είναι διαθέσιμα σε ηλεκτρονική μορφή στο διαδίκτυο, και πιθανώς όχι σε έντυπη.

Εκτός από την ομάδα των ομιλητών, η Επιτροπή Βιβλιοθηκών του Αμερικανικού Συλλόγου Νεοελληνικών Σπουδών συναντήθηκε στις 2 Νοεμβρίου του 2005. Σ' αυτήν έγινε και μια παρουσίαση από εκπρόσωπο του Κέντρου Ερευνητικών Βιβλιοθηκών στο Σικάγο, με θέμα «Δίκτυο Διεθνών Πόρων», το οποίο συντονίζεται και στεγάζεται στο συγκεκριμένο κέντρο. Παρόμοια προγράμματα υπάρχουν ήδη για Γερμανία, τη Λατινική Αμερική, τη Γαλλία και για μερικές άλλες περιοχές. Η συνάντηση αυτή έδωσε τη δυνατότητα για ανταλλαγή ιδεών πάνω σε πιθανά μελλοντικά προγράμματα συνεργασίας, όπως η κοινή χρήση πληροφοριών για καταλόγους και ανταλλαγές υλικού σε σειρές.

Σαν συνέχεια στην ιδέα ενός προγράμματος για τις νεοελληνικές πηγές, στις 22 Φεβρουαρίου 2006 πραγματοποιήθηκε μια συνάντηση στη Βιβλιοθήκη Widener του Πανεπιστημίου Χάρβαρντ, με αντιπροσώπους από το Κέντρο Ερευνητικών Βιβλιοθηκών στο Σικάγο και από πολλές και σημαντικές βιβλιοθήκες με νεοελληνικές συλλογές, όπως του Χάρβαρντ, του Γέιλ, της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου, της Πανεπιστημιακής βιβλιοθήκης California State/Sacramento και της Γενναδείου Βιβλιοθήκης στην Αθήνα. Στη συνάντηση αυτή συμφωνήθηκε να συσταθεί ένα Πρόγραμμα Νεοελληνικών Πηγών με τις παρακάτω προτεραιότητες:

- (1) Να γίνει καταγραφή σε microfilm και ψηφιοποίηση τόσο για τη διατήρηση, όσο και την απόκτηση παλαιότερου υλικού.
- (2) Βιβλιογραφικός έλεγχος: περιεκτικότερη και πιο έγκαιρη παροχή πλήρων βιβλιογραφικών δεδομένων στις αμερικανικές βιβλιοθήκες, ανταλλαγή βιβλιογραφικών δεδομένων μεταξύ Ελλάδος και Αμερικής.
- (3) Κατανομή πηγών και διανομή εγγράφων, συμπεριλαμβανομένου του διαδανεισμού μέσω βιβλιοθηκών αλλά και με πιο προηγμένες τεχνολογικά μεθόδους όπως η ηλεκτρονική σάρωση

(scanning) και η χρήση ηλεκτρονικού ταχυδρομείου για έγγραφα που χρειάζονται επειγόντως.

(4) Ένα ευρετήριο ελληνικών περιοδικών.

(5) Αγορές και ανάπτυξη συλλογών.

Επίσης, εμείς οι Αμερικανοί βιβλιοθηκονόμοι συμφωνήσαμε να συναντηθούμε με αντιπροσώπους ελληνικών βιβλιοθηκών φέτος, το Δεκέμβριο του 2006, εδώ στην Αθήνα.

Γνωρίζω πως ένας αριθμός από εσάς έχει ήδη λάβει πρόσκληση για να συμμετέχει σ' αυτές τις συναντήσεις, που θα πραγματοποιηθούν στη Γεννάδειο Βιβλιοθήκη από 7 - 10 Δεκεμβρίου. Θα χαρούμε πολύ να έχουμε συμμετοχές και απ' άλλες ελληνικές βιβλιοθήκες. Οι βασικές προτεραιότητες στη συνάντηση του Δεκεμβρίου στην Αθήνα είναι οι πέντε προτεραιότητες που αποφασίστηκαν στο Harvard τον περασμένο Φεβρουάριο. Πιστεύουμε πως με τη συνάντηση στην Αθήνα, περισσότερες βιβλιοθήκες, αρχεία και βιβλιογραφικοί φορείς θα μάθουν για το Πρόγραμμα Νεοελληνικών Πηγών, και για τις δυνατότητες που προσφέρει στα ελληνικά ιδρύματα, καθώς και σε άλλα εκτός από αυτά.

III. Η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου

Θα ήθελα ακόμη να αναφερθώ στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου, όπου εργάζομαι από το 1987.

Η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου είναι κυριολεκτικά η βιβλιοθήκη του νομοθετικού οργάνου της Αμερικανικής ομοσπονδιακής κυβέρνησης. Είμαστε επίσης η εθνική βιβλιοθήκη των Ηνωμένων Πολιτειών, αν όχι κατ' όνομα. Είμαστε, λοιπόν, η αντίστοιχη βιβλιοθήκη της δικής σας Βιβλιοθήκης της Βουλής, και ταυτόχρονα η αντίστοιχη βιβλιοθήκη της δικής σας Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος. Επιπλέον, η Βιβλιοθήκη μας λειτουργεί και ως υπεύθυνος κρατικός φορέας παροχής δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας.

Η Βιβλιοθήκη ιδρύθηκε το 1800. Το Κογκρέσο εγκαινίασε τις υπηρεσίες της βιβλιοθήκης και την ελεύθερη πρόσβαση σ' αυτήν στη δεκαετία του 1870. Είμαστε λοιπόν μια πολύ ανοιχτή βιβλιοθήκη, που δέχεται αναγνώστες και ερευνητές από όλες τις χώρες και από ένα ιδιαίτερα ευρύ πεδίο γνωστικών κλάδων. Οι μόνοι κλάδοι που δεν καλύπτονται επαρκώς είναι η ιατρική και η γεωργία, επειδή οι Ηνωμένες Πολιτείες έχουν χωριστές εθνικές βιβλιοθήκες για τους δύο αυτούς τομείς.

Στην νέα ψηφιακή εποχή, η Βιβλιοθήκη μας κάνει προσβάσιμες της συλλογές της στους λαούς όλου του κόσμου, και σε όποιον διαθέτει σύνδεση στο Διαδίκτυο. Μέχρι τώρα, έχει δοθεί έμφαση στη ψηφιοποίηση εικονογραφημένου υλικού, ευχάριστου στην όραση, όπως είναι οι αφίσες, οι φωτογραφίες, τα χειρόγραφα, χάρτες και σπάνια βιβλία. Η Βιβλιοθήκη μας έχει ξεκινήσει και μια σειρά προγραμμάτων ψηφιοποίησης σε συνεργασία με ξένους εταίρους και με ιδιαίτερα επιλεκτικά κριτήρια. Τα προγράμματα αυτά στοχεύουν στη δημιουργία «ψηφιακών βιβλιοθηκών» σε διμερές κρατικό επίπεδο.

Μέχρι στιγμής, υπάρχουν προγράμματα ψηφιοποίησης με την Γαλλία, την Ολλανδία, την Ιαπωνία, την Βραζιλία, την Ισπανόφωνη Αμερική, την Αίγυπτο και την Ρωσσία. Πιστεύω πως υπάρχει και ελληνικό υλικό, το οποίο θα ενσωματωθεί στο πρόγραμμα ψηφιοποίησης με την Αίγυπτο (πρόκειται για υλικό από την Μονή της Αγίας Αικατερίνης του όρους Σινά και από ελληνικές πηγές της Αλεξάνδρειας). Και βεβαίως ελπίζω κάποια στιγμή να δρομολογηθεί και ένα Ελληνικό Πρόγραμμα Ψηφιακής Βιβλιοθήκης.

Εκτός από την ηλεκτρονική πρόσβαση των συλλογών μας, τώρα παρέχουμε και υπηρεσίες στους αναγνώστες μας μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου και ειδικών ψηφιακών υπηρεσιών πληροφόρησης. Αυτό σημαίνει πως το κοινό μας δε χρειάζεται να επισκέφεται τη βιβλιοθήκη μας, αν και βεβαίως με χαρά δεχόμαστε και «μη-εικονικούς» αναγνώστες στα αναγνωστήριά

μας.

Επιτρέψτε μου να αναφερθώ με συντομία στο προσωπικό του Νεοελληνικού τομέα στη Βιβλιοθήκη Κογκρέσου. Η Βιβλιοθήκη μας δεν είχε ειδικό με πλήρη απασχόληση στις Νεοελληνικές συλλογές μετά το 1977, δηλαδή μια περίοδο σχεδόν τριάντα ετών. Από το 1977 μέχρι το 1997, ο υποδιευθυντής του Ευρωπαϊκού Τμήματος, David Kraus, εκτελούσε χρέη ειδικού στα Νεοελληνικά, με μερική απασχόληση στον τομέα αυτό. Επέλεγε ελληνικές μονογραφίες και υλικό σε σειρές, καθώς επίσης απαντούσε με μεγάλο ενθουσιασμό σε ερωτήσεις πληροφοριακού περιεχομένου, πολλές από τις οποίες προέρχονταν από το Κογκρέσο. Ο David Kraus ήταν ο κυρίως υπεύθυνος της Βιβλιοθήκης που δούλεψε για τη σύγκληση του Συνεδρίου για τις Νεοελληνικές Συλλογές το 1999. Δυστυχώς, απεβίωσε πρόωρα, το 1997. Θα ήθελα ακόμη να σας πληροφορήσω πως πρόσφατα η βιβλιοθήκη μας διαθέτει έναν ειδικό για την Αρχαία Κλασική και Βυζαντινή Ελλάδα, ο οποίος διοικητικά ανήκει στο Κεντρικό Αναγνωστήριο της Βιβλιοθήκης.

Από το 1999 είναι μεγάλη μου τιμή και ευχαρίστηση να εργάζομαι ως *pro tempore* βιβλιογράφος για τις Νεοελληνικές συλλογές στη Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου. Όπως και στην περίπτωση του κ. Kraus, η απασχόληση μου αυτή είναι τμήμα της δουλειάς μου και την διεκπεραιώνω επιπροσθέτως της αρμοδιότητάς μου ως υπεύθυνος των συλλογών της Βιβλιοθήκης μας για τη Ρωσία και την πρώην Σοβιετική Ένωση.

Βασικό μου μέλημα σαν βιβλιογράφος για την Ελλάδα είναι να εξασφαλίσω την περιεκτικότητα των συλλογών και να εξασφαλίσω την αγορά παλαιότερων εκδόσεων –ειδικότερα εφημερίδων και περιοδικών– που δεν αποκτήσαμε την εποχή της έκδοσης τους. Ίσως να δυσκολεύεστε να το πιστέψετε, αλλά η Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου ξεκίνησε να συλλέγει συστηματικά Νεοελληνικό υλικό στη δεκαετία του 1930.

Οι χρήστες των Νεοελληνικών συλλογών μας είναι κυρίως μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας: καθηγητές, πτυχιούχοι φοιτητές, και βιβλιοθηκονόμοι από άλλα ιδρύματα. Παρέχουμε ακόμη υπηρεσίες πληροφόρησης και σε ομοσπονδιακούς κυβερνητικούς φορείς, όπως είναι το Υπουργείο Εξωτερικών και το Υπουργείο Εμπορίου.

Και βεβαίως, έχουμε πολλούς γενικούς αναγνώστες. Όπως ξέρετε, υπάρχουν κυριολεκτικά εκατομμύρια Αμερικανών με Ελληνικές οικογενειακές ρίζες. Πολλοί από αυτούς δεν μιλάνε πια την ελληνική γλώσσα και έτσι φροντίζουμε να έχουμε πηγές πληροφόρησης στα Ελληνικά και στα Αγγλικά για να καλύπτουμε τις ανάγκες αυτών των ανθρώπων.

Προσωπικά, θεωρώ ως πιο σημαντικές ανάγκες για τις Νεοελληνικές συλλογές και υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου τις εξής: Πρέπει να είμαστε σε θέση να αποκτήσουμε τις παλαιότερες εκδόσεις που λείπουν από τις συλλογές μας. Αυτές μπορούν να αποκτηθούν στην πρωτότυπη μορφή τους, σε microform, ή σε ψηφιακή έκδοση. Η ανάγκη είναι ιδιαίτερα μεγάλη για εφημερίδες και περιοδικά. Μας λείπουν πολλοί βασικοί τίτλοι στις συλλογές μας, και όπως γνωρίζετε, τα βασικά περιοδικά και οι εφημερίδες είναι πολύ σημαντικά εργαλεία για έρευνες που γίνονται σε υψηλό επιστημονικό επίπεδο.

Δεύτερον, το κόστος της πλήρους καταλογογράφησης γίνεται ολοένα και ακριβότερο, όπως θα γνωρίζετε και εσείς. Θα θέλαμε να είμαστε σε θέση να λαμβάνουμε και να χρησιμοποιούμε εγγραφές καταλόγων από την Ελλάδα αντί να καταλογογραφούμε τα πάντα στην Washington.

Ήδη κάνουμε κάποιες πειραματικές προσπάθειες λαμβάνοντας βιβλιογραφικές εγγραφές από τις εθνικές βιβλιοθήκες κάποιων χωρών.

Τρίτον, θα θέλαμε να συνεχίσουμε και να διευρύνουμε τη συνεργασία μας με σημαντικές ελληνικές βιβλιοθήκες, με σκοπό να προχωρήσουμε σε συνεργασίες που θα μας επιτρέψουν να πραγματοποιήσουμε προγράμματα αμοιβαίου ενδιαφέροντος και οφέλους, όπως είναι η

ψηφιοποίηση και μικροφωτογράφιση υλικού, ευρετηρίαση τρέχοντος και παλαιότερου περιοδικού υλικού, και άλλες εργασίες.

IV. Συμπέρασμα

Η τελευταία δεκαετία, και συγκεκριμένα οι χρονιές 2004-2006, ήταν ιδιαίτερα παραγωγικές για τους Αμερικανούς βιβλιοθηκονόμους που εργαζόμαστε σε Νεοελληνικές συλλογές. Για λόγους οικονομίας και αποτελεσματικότητας, πρέπει να βελτιώσουμε την επικοινωνία με τους συναδέλφους μας και με τις συλλογές τους. Πρέπει να ανοιχτούμε σε περισσότερα συνεργατικά προγράμματα στους τομείς ανταλλαγής βιβλιογραφικού υλικού, αγορών, ψηφιοποίησης, κατανομή πηγών, και διανομή εγγράφων. Επιτυγχάνοντας κάτι τέτοιο, ελπίζουμε να είμαστε σε θέση να ανταποκριθούμε μελλοντικά στην αυξημένη ζήτηση πρόσβασης σε νεοελληνικό υλικό. Θα ήθελα να κλείσω την ομιλία μου, θέτωντας σε εσάς, τους Έλληνες φίλους μου και συναδέλφους, μερικές ερωτήσεις. Μη θεωρήσετε πως πρέπει να μου απαντήσετε αμέσως, αλλά σκεφτείτε τις και προσπαθείστε να βρείτε κάποιες απαντήσεις.

* Τί είδους συνεργασίας και σύμπραξης θα θέλατε να έχουν οι ελληνικές βιβλιοθήκες και βιβλιοθηκονόμοι με τις αμερικανικές βιβλιοθήκες;

* Ποιές είναι οι κυριότερες ανάγκες των ελληνικών βιβλιοθηκών στον 21^ο αιώνα;

* Πώς αντιμετωπίζουν την «επανάσταση της πληροφορίας» και την ψηφιακή εποχή οι μεγάλες ερευνητικές και πανεπιστημιακές βιβλιοθήκες της Ελλάδος;

* Πώς μπορούν να συνεργαστούν οι Έλληνες βιβλιοθηκονόμοι με τους ξένους συναδέλφους τους για να κάνουν πιο προσβάσιμη την εξαιρετικά πλούσια λογοτεχνική και πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδος;

Σας ευχαριστώ πολύ.

(Διάλεξη του Harold M. Leich από το Ευρωπαϊκό Τμήμα της Βιβλιοθήκη του Κογκρέσου
Εθνική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος, 15/9/2006)